

ภัทรพร เชี่ยวหวาน : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านร่างกาย จิตใจ สภาพแวดล้อม และอาการหายใจลำบากของผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิดขณะใช้เครื่องช่วยหายใจ (RELATIONSHIPS BETWEEN PHYSIOLOGICAL, PSYCHOLOGICAL, SITUATIONAL FACTORS, AND DYSPNEA OF POST OPENED-HEART SURGERY PATIENTS RECEIVING MECHANICAL VENTILATOR) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. ชนกพร จิตปัญญา, 147 หน้า. ISBN 974-17-5232-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านร่างกาย ได้แก่ ความเจ็บปวดหลังผ่าตัด ประสิทธิภาพการทำงานของหัวใจ และภาวะโภชนาการ ปัจจัยด้านจิตใจ ได้แก่ ความไม่สมดุลทางอารมณ์ และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ การรบกวนจากเสียง กับอาการหายใจลำบากของผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิดขณะใช้เครื่องช่วยหายใจ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิดและใช้เครื่องช่วยหายใจ จำนวน 110 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินอาการหายใจลำบาก แบบประเมินความเจ็บปวดหลังผ่าตัด แบบประเมินภาวะอารมณ์ และแบบประเมินการรบกวนจากเสียง ซึ่งแบบประเมินอาการหายใจลำบาก แบบประเมินภาวะอารมณ์ และแบบประเมินการรบกวนจากเสียง ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีค่าความเที่ยงจากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .95, .88 - .96 และ .95 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. อาการหายใจลำบากของผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิดขณะใช้เครื่องช่วยหายใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 45.28 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 25.67
2. ความเจ็บปวดหลังผ่าตัด ความไม่สมดุลทางอารมณ์ และการรบกวนจากเสียง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอาการหายใจลำบากของผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิดขณะใช้เครื่องช่วยหายใจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .655, .595$ และ $.164$ ตามลำดับ)
3. ประสิทธิภาพการทำงานของหัวใจ และภาวะโภชนาการมีความสัมพันธ์ทางลบกับอาการหายใจลำบากของผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิดขณะใช้เครื่องช่วยหายใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.427$ และ $-.312$ ตามลำดับ)
4. ความเจ็บปวดหลังผ่าตัด ความไม่สมดุลทางอารมณ์ และภาวะโภชนาการ สามารถร่วมกันพยากรณ์อาการหายใจลำบากของผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิดขณะใช้เครื่องช่วยหายใจได้ร้อยละ 58.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$\text{อาการหายใจลำบาก} = .478 (\text{ความเจ็บปวดหลังผ่าตัด}) + .324 (\text{ความไม่สมดุลทางอารมณ์}) - .245 (\text{ภาวะโภชนาการ})$$

KEY WORD: DYSPNEA / SYMPTOM / OPENED-HEART SURGERY / MECHANICAL VENTILATOR

PATARAPORN KHEAWWAN: RELATIONSHIPS BETWEEN PHYSIOLOGICAL, PSYCHOLOGICAL, SITUATIONAL FACTORS, AND DYSPNEA OF POST OPENED-HEART SURGERY PATIENTS RECEIVING MECHANICAL VENTILATOR. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. CHANOKPORN JITPANYA, Ph.D., 147 pp. ISBN 974-17-5232-6.

The purposes of this study were to examine the relationships between physiological, psychological, situational factors, and dyspnea of post opened-heart surgery patients receiving mechanical ventilator. The subjects were 110 post opened-heart surgery patients receiving mechanical ventilator, selected by a simple random sampling. The instrument was a set of questionnaires consisted of five parts: a demographic data form, a dyspnea questionnaire, a pain scale, a shortened form of the Profile of Mood State, and a noise annoyance questionnaire. The dyspnea questionnaire, the shortened form of the Profile of Mood State, and the noise annoyance questionnaire were tested for content validity by a panel of experts. The reliability of instruments were .95, .88 - .96, and .95, respectively. Pearson product moment correlation and Stepwise multiple regression were used for statistical analysis.

Results were as follows:

1. Mean of dyspnea score of post opened-heart surgery patients receiving mechanical ventilator was at the medium level (mean = 45.28, S.D. = 25.67)

2. There were positively statistical correlations between pain, mood disturbance, noise annoyance, and dyspnea of post opened-heart surgery patients receiving mechanical ventilator at the level of .05. ($r = .655, .595, \text{ and } .164$, respectively)

3. There were negatively statistical correlations between left ventricular ejection fraction, nutritional status, and dyspnea of post opened-heart surgery patients receiving mechanical ventilator at the level of .05. ($r = -.427 \text{ and } -.312$, respectively)

4. Pain, mood disturbance, and nutritional status were the variables that significantly predicted dyspnea at the level of .05. The predictive power was 58.3% of the variance. The equation derived from the standardized score was:

$$\text{Dyspnea} = .478 (\text{pain}) + .324 (\text{mood disturbance}) - .245 (\text{nutritional status})$$